

BUTLLETÍ
núm. 34

Maig 2022

BIBLIOTEQUES **SOSTENIBLES**

**CENTRE
D'EDUCACIÓ
AMBIENTAL**
DE LA COMUNITAT
VALENCIANA

CENTRE D'EDUCACIÓ AMBIENTAL

DE LA COMUNITAT
VALENCIANA

00

Editorial

Pág. 04

01

ODS

Pág. 05

02

**Ressenya
literària**

Pág. 06

03

**Ressenya
audiovisual**

Pág. 08

04

Els Webs

Pág. 110

05

**Ressenya-
material
didàctic**

Pág 12

06

**Altres
entitats**

Pág. 14

07

**Hui ens
acompanya**

Pág. 27

08

**Bones
pràctiques
ambientals**

Pág. 21

09

**Coneix el
CEACV**

Pág. 26

10

**L'hort:
La
Ilimera**

Pág. 29

11

**Centre de
documen-
tació**

Pág. 32

00

Editorial

BIBLIOTEQUES VERDES

Les biblioteques verdes juguen un rol important en la necessària transició ecològica de la nostra societat, perquè contribueixen al fet que la societat estiga més informada en les qüestions ambientals i pugui participar de manera activa en la conservació del patrimoni natural i, en general, i en la conservació ambiental. L'accés públic a la informació permet a les persones prendre decisions informades que poden millorar les seues vides en tots els aspectes.

La Federació Internacional d'Associacions de Bibliotecaris i Biblioteques va publicar en 2015 "Les biblioteques i la implementació de l'Agenda 2030 de l'ONU", on manifesta el rol de les Biblioteques en l'assoliment dels Objectius de Desenvolupament Sostenible, l'exercici del dret humà a l'accés a la informació i educació, així com en la seua difusió, socialització i apropiació ciutadana.

Les biblioteques verdes s'actualitzen constantment a fi d'oferir servei rigorós i de qualitat a les persones usuàries amb documentació vigent i actual.

Aquestes biblioteques tenen un públic especialitzat però ampli (professionals i estudiants). Encara que no tenen la vinculació al barri o a la ciutat de les biblioteques municipals, aquestes biblioteques, a més de la consulta en sala i préstecs, també participen en el suport a activitats de sensibilització i formació ambiental. A més dels serveis tradicionals de consulta en sala, préstec domiciliari de llibres i d'altres suports materials o audiovisuals, es realitzen altres activitats educatives.

Les biblioteques verdes són un altre element d'importància per a aconseguir que la nostra societat siga cada vegada més sostenible.

01

ODS

Cada projecte, programa, acció o activitat amb implicacions associades a millores socioambientals té relació amb un o diversos dels Objectius de Desenvolupament Sostenible de l'ONU. Cadascun dels 17 ODS que va establir l'ONU el 25 de setembre de 2015, forma part del conjunt d'objectius globals per a erradicar la pobresa, protegir el planeta i assegurar la prosperitat per a tots, com a part d'una nova agenda de desenvolupament sostenible. Cada objectiu té metes específiques que haurien d'aconseguir-se l'any 2030. Per a aconseguir aquestes metes, tots i totes devem i hem de fer la nostra part: els governs i les diverses administracions públiques, el sector privat empresarial, la societat civil i cada ciutadà i ciutadana de manera personal.

El contingut d'aquest butlletí (34), el centrarem en els treballs i accions que es realitzen en espais especialitzats en la informació de caràcter socioambiental com són les biblioteques i centres de documentació verdes o sostenibles. Existeixen varis ODS que es poden enllaçar directament amb aquesta temàtica, els més directament relacionats serien els número 4 Educació de qualitat, 16 Pau, justícia i institucions sòlides i 17 Aliances per a aconseguir els objectius, però podríem establir relacions amb alguns altres dels restants ODS sense massa dificultats.

La disponibilitat d'informació de tota mena, però especialment la de caràcter socioambiental és un factor bàsic per a fonamentar accions i actuacions precisament en aquest àmbit.

Però no sols és important tindre aqueixa disponibilitat d'informació, sinó també que aquesta informació siga altament fiable, actualitzada i proveïda per personal professional i preparat per a aquesta tasca.

Aquesta importantíssima tasca és realitzada per un amplíssim nombre de biblioteques i centres de documentació especialitzats en aquestes temàtiques socioambientals, des dels quals treballen aspectes més biològics fins als més especialitzats en temàtiques d'educació ambiental, des dels quals són declarats contenidors d'informació en l'àmbit meteorològic fins als quals marquen la seua especialització a l'àmbit territorial d'un espai natural concret, la varietat és enorme, però sempre amb unes característiques comunes la professionalitat i capacitat del seu personal, l'atenció i la disponibilitat d'aqueixa informació, com déiem, actualitzada i veraç.

També és cert que els processos de digitalització han permés augmentar, i continuen incrementant, les opcions d'accés a les informacions disponibles, a disposar d'un major ventall de formats en els quals es poden oferir i la rapidesa i comoditat per a poder obtindre aquestes informacions. Els centres de documentació i biblioteques verdes, mantenen constants processos de millores en aquests camps per a poder donar sempre els millors serveis als seus usuaris, a més de ser també, en nombroses ocasions, difusors actius de la informació i formació ambientals, de la conscienciació i impulsors de la participació en la millora ambiental.

És per això que la millora i increment de les dotacions d'aquests centres són bàsics perquè continuen oferint-nos tots els seus serveis, perquè siguen aliats en la cobertura de les nostres necessitats respecte a la disponibilitat d'informació ambiental i siguen aliats en els processos de millora del medi ambient.

Els principals ODS per a aquest butlletí són:

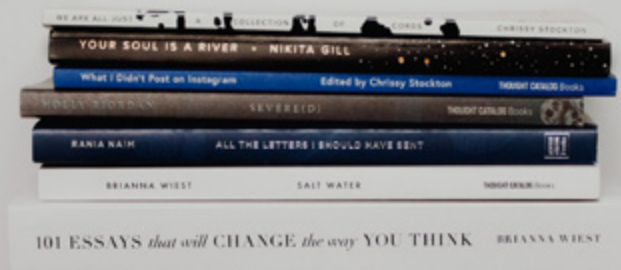
[4 EDUCACIÓ DE CALITAT](#)

[16 PAU, JUSTÍCIA I INSTITUCIONS SÒLIDES](#)

[17 ALIANCES PER A ACONSEGUIR ELS OBJECTIUS](#)

02

Ressenya literària

Títol:

La implicació de les biblioteques espanyoles en l'Agenda 2030

Subtítol:

Grup de Treball "Biblioteques i Agenda 2030"

Autor:

Consell de Cooperació Bibliotecària.
Grup de Treball Biblioteques i
Agenda 2030 Espanya. Subdirecció
General d'Atenció al Ciutadà.

Any:

2021

Núm.

Pàgines::

34

Editorial:

Secretaria General Tècnica. Subdirecció General d'Atenció al Ciutadà, Documentació i publicacions

Les biblioteques són garants de cultura i coneixement, i exerceixen una funció toral en la provisió d'informació pública i serveis en xarxa necessaris per al desenvolupament sostenible, oferint oportunitats per a tots els ciutadans sense cap distinció. Per tant, les biblioteques estableixen un marc d'acció per a la consecució dels 17 Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) de l'Agenda 2030. Aquesta constitueix un compromís i una declaració dels països que integren l'Assemblea de l'Organització de les Nacions Unides (ONU), constituint un marc d'acció global per a tots els governs signants. L'Agenda 2030 representa l'aspiració a un món més just, basat en drets, equitatiu i inclusiu, i compromet a totes les parts interessades a treballar unides en la promoció del creixement econòmic i sostenible, desenvolupament social i protecció ambiental que beneficie a les generacions presents i futures.

El Grup de Treball "Biblioteques i Agenda 2030" té com a objectiu prioritari posicionar i visibilitzar a les biblioteques com a agents de transformació i desenvolupament social, educatiu i cultural. L'any 2018 va proposar un marc de treball recollit en l'Estratègia Nacional d'Informació i Biblioteques amb quatre punts d'actuació, sent el primer "visibilitzar les biblioteques com un servei per a tota la ciutadania que contribueix al desenvolupament sostenible mitjançant activitats informatives i formatives de sensibilització sobre l'Agenda 2030". Per a aconseguir aquest objectiu i mostrar la involucració i el compromís de les biblioteques i altres agents o institucions d'Espanya s'ha publicat el present article. En ell es realitza una recopilació de projectes, iniciatives i bones pràctiques implementades per les biblioteques espanyoles, material de promoció i sensibilització i, finalment, una compilació d'accions relacionades amb cadascun dels 5 eixos en els quals es classifiquen els ODS (les persones, la prosperitat, la pau, el planeta i les aliances).

Aquesta publicació ha suposat un treball d'anàlisi i de reflexió per a aprofundir en qüestions com quins són els ODS amb els quals les biblioteques s'identifiquen més, en quines ODS no hi ha un treball clar en biblioteques, o en la dificultat de comunicar o encaixar unes certes iniciatives en àrees concretes de la Agenda 2030, per la transversalitat, etc.

En resum, el document presenta com és hui dia, l'acostament de les biblioteques espanyoles als ODS. Així mateix, es reflexiona sobre els aspectes a millorar en el treball futur com els següents: l'avaluació homogènia dels diferents projectes o la inclusió d'un enfocament més holístic integrat i sistematitzat en les accions implementades, en particular, en política bibliotecària o en la planificació dels sistemes bibliotecaris espanyols. Finalment, aquest treball constata el paper com

a aliades necessàries en el compromís global de “no deixar a ningú arrere” perquè són presents en el territori i són institucions pròximes a la ciutadania, en totes les etapes de la vida.

L'accés al document es pot realitzar al següent [enllaç](#)
També podeu accedir al [tríptic informatiu](#)

*Rubén Viera Felipe.
Biòleg. Educador del CEACV.*

03

Ressenya audiovisual

BIBLIOTECA SOSTENIBLE, UNED

En la mateixa direcció la UNED (Universitat a Distància) té un grup de treball de Biblioteca sostenible en la qual realitza accions de millora d'instal·lacions i recollida de residus, millora de l'eficiència energètica, mesuraments dels consums, exposicions i conferències en relació a l'Agenda 2030, campanyes solidàries amb ONGs, etc. A més han intentat traure partit a les tecnologies actuals creant blogs, butlletins, llocs web, així com utilitzant les Xarxes Socials.

BIBLIOTECASUV

Els 17 objectius de desenvolupament sostenible constitueixen un pla mestre per a aconseguir un futur sostenible, per a transformar el món que vivim, en definitiva una agenda el desenvolupament de la qual ens permet avançar cap a aqueixa societat que somiem i volem. Aquests 17 objectius aborden desafiaments crucials i volen garantir una vida pacífica, prospera i justa en la terra per a totes les persones, ara i en el futur.... Com ens recorda el Document Educació per al desenvolupament dels ODS (Unesco 2017) "...Temes mundials – com el canvi climàtic- requereixen de manera urgent un canvi en els nostres estils de vida i una transformació en la nostra manera d'actuar i pensar. Per a aconseguir-ho, necessitem noves competències, actituds i conductes que ens conduïsquen a societats més sostenibles...."

En aquest sentit les biblioteques universitàries que en aquesta ressenya presentem, s'alineen amb l'Agenda 2030 comproment-se amb els 17 Objectius de Desenvolupament Sostenible.

Les biblioteques de la Universitat de València caminen "cap a una biblioteca verda", comproment-se com a "Centres públics" a reduir els residus i els consums d'energia, aigua, paper, etc. és a dir a millorar la gestió de recurs i residus; i d'altra banda, a posar a la disposició del públic una gran quantitat de recursos bibliogràfics relacionats amb l'Agenda 2030 i els ODS: enllaços dels organismes de l'ONU, biblioteques de l'ONU, Ministeris, etc.

DEIXA LA TEUA PETJADA VERDA, BIBLIOTECA UNIV. HUELVA

Per la seua part la universitat de Múrcia, sota el missatge **“Col·labora amb nosaltres i deixa la teua petjada verda”**, aposta per la sostenibilitat amb missatges de reducció en els consums de llum, aigua, paper, etc, el reciclatge de Cds, cartutxos de tinta, etc. i la reutilització de llibres, sobres, etc.

BIBLIOTECA VERDA I SOSTENIBLE, UNIV. HUELVA

L'última de les nostres biblioteques sostenibles ressenyades és la Biblioteca verda i sostenible de la Universitat de Huelva, que secunda i es compromet absolutament amb els ODS.

En el seu vídeo la Biblioteca d'aquesta Universitat aposta per l'alimentació sostenible, el Comerç Just, la inclusió i igualtat, la formació d'usuaris, l'atenció a la discapacitat, la tolerància i la cooperació, etc. proposant també una sèrie de Bones pràctiques per a la gestió eficient dels recursos.

En resum, diversos exemples de biblioteques que actuen com a difusores de l'Agenda 2030 i els Objectius de Desenvolupament Sostenible.

04

Els Webs

Pàg.
10

RECIDA

La xarxa nacional espanyola de centres d'informació i documentació ambiental està formada per més de 140 centres de documentació i biblioteques de medi ambient i espais naturals protegits de diferents Comunitats Autònomes, va sorgir l'any 2004 a partir dels Seminaris Permanents que el CENEAM organitza des de 2002.

És la xarxa estatal referencial a nivell de recursos d'educació ambiental i d'accés a informació ambiental de qualitat per a difondre i dinamitzar, proveir coneixement i sensibilitzar a la ciutadania, no sols pels centres que la componen, sinó per la seua intensa activitat i treball en pro de l'educació ambiental, una cosa en la qual té molt a veure que estiga coordinada pel CENEAM.

Anualment el CENEAM, i a vegades al costat d'altres centres de diferents comunitats autònomes, organitza un seminari anual en el qual representants de diferents institucions es reuneixen per a intercanviar experiències i rebre formació especialitzada. EL CEACV és part activa d'aquest seminari.

La web és senzilla, sòbria i intuïtiva, fàcil per a trobar el que busques entre les centenars de referències que ofereix.

BIBLIOTECA CENEAM

El CENEAM és el centre de referència estatal en educació ambiental des de 1987 i es presenta com un centre de recursos al servei i en suport de tots aquells col·lectius, públics i privats, que desenvolupen programes i activitats d'educació ambiental. Dins del CENEAM la biblioteca és un pilar fonamental de la seua activitat.

El Centre de Documentació Ambiental del CENEAM està obert al públic i ofereix també consulta en línia dels Catàlegs de la Biblioteca, a la seua Fototeca Digital i amb accés al Directori de Centres d'Informació i Documentació de l'Espanya.

No hi ha res com l'experiència de visitar la biblioteca del CENEAM de manera presencial, però si recorrem a la web, aquesta és senzilla, neta i accessible, organitzant els recursos en 6 entrades principals: Catàleg Col·lectiu de la Xarxa de Parcs Nacionals, Fototeca, Serveis, Guia de Recursos, Directori i Contacontes, deixant molt a les clares en aquesta organització que allí, en el CENEAM, es fa EDUCACIÓ AMBIENTAL.

GRUP DE TREBALL CIDAM DEL SERVEI DE BIBLIOTEQUES DE LA UNIVERSITAT DE VALÈNCIA SOBRE ELS ODS

Aquesta web de la UV ofereix, amb una imatge una mica antiquada i poc atractiva, un espai per a recursos vinculats directament als ODS i a la sostenibilitat des del marc referencial de les biblioteques.

L'objectiu principal és estudiar com implementar els a les biblioteques i centres del servei SBD. El Servei de Biblioteques i Documentació de la Universitat de València (SBD), com a centre de difusió i suport a tota la comunitat universitària, mostra en aquesta web el seu compromís amb el projecte de la UV "ODS: jo_sí!"

El Centre d'Informació i Documentació Ambiental (CIDAM) és la unitat administrativa dependent de la Direcció General de Prevenció d'Incendis Forestals, que va ser creada a l'octubre de 2000 per a donar resposta a la garantia del dret del ciutadà a la informació i participació pública en matèria de medi ambient. No és aqueix concepte de "biblioteca" com en els anteriors casos, el CIDAM cerca coordinar l'activitat informativa de la Generalitat en matèria ambiental oferint als ciutadans accés a la informació, a més de coordinar i cooperar amb altres centres d'informació ambiental tant d'àmbit local com estatal o internacional, possibilitant el seu accés als usuaris de la Comunitat Valenciana. També desenvolupa i gestiona els fons bibliogràfics i cartogràfics, revistes, documentació multimèdia i altres tant per a ús intern de l'Administració de la Generalitat com per al públic en general.

La web, austera i senzilla, és de fàcil accés i està pensada principalment per a la cerca d'informació ambiental per part de la ciutadania.

05

Ressenya material didàctic

Pàg.
12

Biblioteques i Objectius de Desenvolupament Sostenible. Manual per a treballar l'Agenda 2030 de Desenvolupament Sostenible a les biblioteques municipals, de la Fundació MUSOL.

Els Objectius de Desenvolupament Sostenible plantejats per l'Agenda 2030 de les Nacions Unides són una crida a l'acció i representen un pla comú per aconseguir un futur sostenible per a totes les persones a tot el món. Estan interconnectats i simbolitzen els grans desafiaments globals com la pobresa, la desigualtat, el clima, la degradació ambiental, la prosperitat, la pau i la justícia.

Les biblioteques són un gran aliat en el procés de la implementació de l'Agenda 2030, ja que afavoreixen l'accés a la informació, a la cultura i a la formació, i contribueixen a mitigar la desigualtat social. Gaudeixen d'una gran presència en el territori, estructurada i afermada, en la qual ofereixen una àmplia gamma de serveis i esdeveniments més enllà del préstec de llibres. És per això que constitueixen un sector dinàmic i molt lligat al seu entorn local.

En aquest context es presenta el Manual Biblioteques i Objectius de Desenvolupament Sostenibles, elaborat per la Fundació MUSOL, ideat amb la finalitat de servir com un full de ruta que guie als gestors i al personal de biblioteques, especialment les municipals, i dotar-los d'eines per a elaborar una programació d'activitats que ajude a aconseguir els ODS. Per a això, cal entendre a les biblioteques no com a ens aïllats, sinó actors integrats en un sector en el qual estan involucrats altres actors públics i privats que poden col·laborar i interconnectar-se.

El contingut i les activitats d'aquesta publicació s'emmarquen en l'educació per al desenvolupament, entesa amb una mirada holística i integradora, amb una visió global, basada a mostrar els problemes amb les seues causes i les seues solucions sobre la base de valors. És a dir, l'educació per al desenvolupament informa, forma, consciència i motiva a l'acció.

En el primer capítol s'aborda de manera breu l'evolució i la descripció dels diferents models d'educació per al desenvolupament que s'han anat succeint, fins a arribar al que en els últims anys

es diu educació per al desenvolupament de sisena generació. D'altra banda, relaciona l'educació per al desenvolupament amb l'Agenda 2030 de desenvolupament sostenible (unànime per l'Organització de les Nacions Unides en 2015), i la seua estreta relació amb la declaració universal dels drets humans.

El document desenvolupa en els capítols 2 i 3 el rol que juguen les biblioteques per a aconseguir els ODS. Les biblioteques exerceixen un paper clau en la sensibilització dels usuaris en l'Agenda 2030 per al Desenvolupament Sostenible i en la promoció de la participació i la mobilització individuals.

Per a poder integrar els ODS a les biblioteques és necessari realitzar una revisió completa a les polítiques de les biblioteques municipals mitjançant guions senzills i aplicables a la seua pròpia idiosincràsia.

Així, en el capítol 4 es descriu el model de localització dels ODS proposat per MUSOL1, que per la seua naturalesa generalista, podria ser aplicat en altres organismes, fins i tot en totes les àrees o departaments d'un ajuntament.

L'últim capítol exposa una bateria d'idees per a integrar els ODS en la programació de les activitats de les biblioteques i en la seua estructura interna. Aquestes activitats tenen com a objectiu difondre els ODS i fomentar la reflexió sobre el desenvolupament sostenible i els drets humans. També es proporcionen exemples de resultats pràctics de la seua aplicació en diferents contextos.

Sens dubte, l'orientació metodològica del manual serà una gran ajuda tant per a biblioteques municipals com d'una altra índole en disseny de polítiques que ajuden a comunicar els ODS.

El material es pot descarregar en el següent [ENLLAÇ](#)

Iris Gutiérrez
Biòloga. Educadora del CEACV

1. Filippi & García Maties (2018). Model de transversalització dels objectius de desenvolupament sostenible en les polítiques municipals i de rendició de comptes davant la ciutadania i davant les autoritats designades.

06

Altres entitats

Les biblioteques verdes de RECIDA: un projecte sostenible

El projecte de les biblioteques verdes de RECIDA (Xarxa de Centres d'Informació i Documentació Ambiental) va nàixer l'any 2004, en el marc dels Seminaris Permanents del Ministeri per a la Transició Ecològica i el Repte Demogràfic que es desenvolupen en el CENEAM.

La xarxa està formada per més de 150 centres, de les 17 comunitats autònomes de l'Estat Espanyol i una ciutat autònoma. Està coordinada pel Centre Nacional d'Educació Ambiental (CENEAM), Organisme Autònom Parcs Nacionals amb la col·laboració dels organitzadors dels seminaris anuals, en els quals durant molts anys va estar donant suport al Parc Natural de la Zona Volcànica de la Garrotxa de la Generalitat de Catalunya i el suport i ajuda d'una Comissió Assessora formada per experts de gran prestigi¹.

Els objectius de RECIDA són:

- Facilitar informació ambiental de qualitat, de fonts fiables a qualsevol persona interessada en temes ambientals que ho requereixi per al seu treball, estudi o coneixement: professors, estudiants, tècnics, periodistes, empresaris...
- Ser un entorn obert, inclusiu i col·laboratiu. Fomentar les aliances.
- Enfocar serveis, productes i activitats cap a la sustentabilitat ambiental.
- Fomentar la cooperació en projectes i promoure l'intercanvi d'informació i experiències en matèria de desenvolupament sostenible i sensibilització ambiental.
- Compartir recursos que optimitzen les inversions. Economia circular.
- Minimitzar l'impacte negatiu sobre el medi natural.
- Realitzar accions que minimitzen la nostra petjada de carboni.
- Donar suport al moviment mundial de biblioteques verdes
- Formar experts en gestió d'informació i documentació ambiental, seguint les directrius de la UICN.
- Dotar d'eines per a millorar la gestió dels centres que integren la xarxa i difondre activitats i projectes.
- Facilitar la col·laboració, formació i coordinació entre biblioteques ambientals i altres xarxes similars.

La possibilitat de reunir-nos presencialment una vegada a l'any ha facilitat enormement consolidar un grup de professionals que intercanvien idees, experiències, col·laboren en projectes, fan contactes... el que redunda en una millor gestió del propi centre, major formació de les persones que estan al capdavant de les organitzacions, energia i motivació per al treball diari i la seguretat de pertànyer a una xarxa que respon quan es necessita.

Fins ara, la meitat d'aquests [seminaris](#) s'han celebrat en la seu del CENEAM en Valsaín, Segòvia i la resta hem viatjat a diverses comunitats autònomes: Navarra, Catalunya, Galícia, Canàries, Andalusia, Castella i Lleó, Aragó i Comunitat Valenciana, la qual cosa ens ha permès conèixer de primera mà les seues institucions i espais naturals. En el 2020, a causa de la pandèmia pel COVID19 ens vam veure obligats a realitzar el seminari de manera virtual, que encara que no vam tindre ocasió de conviure tan intensament com en altres ocasions, va permetre assistir a un major nombre de participants. De fet, veient el gran avantatge en aquest aspecte en el 2021, que complim 20 anys de seminaris, el realitzem d'una forma híbrida.

Aquestes trobades han sigut finançats per l'Organisme Autònom Parcs Nacionals del Ministeri per a la Transició Ecològica i el Repte Demogràfic i diverses administracions de les Comunitats Autònomes que han col·laborat econòmicament, materials, impressió de publicacions, temps de professionals...

La sostenibilitat està en el cor verd de RECIDA i les nostres accions estan en línia amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) de l'Agenda 2030: publicacions, formació, difusió... Alguns esdeveniments en els quals hem participat sobre aquesta temàtica: [Congrés sobre els Objectius de Desenvolupament Sostenible de Nacions Unides](#) (València, 24 d'Octubre de 2019), on presentem una Guia d'Accions ODS RECIDA i que estem actualitzant; [Cimera del Clima COP25](#) (Madrid, 2-13 desembre de 2019) on vam tindre un estand en la zona verda de la societat civil.

Entre els projectes col·laboratius que duem a terme podem destacar les guies temàtiques de recursos sobre diferents aspectes ambientals que creem són útils per a realitzar activitats, estudis, investigacions en diversos sectors de la població:

[Salud y espacios naturales; Verde que te leo Verde: guía de literatura infantil, medio ambiente y ODS; Cambio climático: + 3 a 18 años y profesorado; Interpretación del Patrimonio natural y cultural; Cumbre del Clima; Ordesa y Monte Perdido; Picos de Europa; Biodiversidad; Movilidad y transporte.](#)

Les aliances (ODS 17) són fonamentals per a la xarxa. Entre les nostres aliances: la Red Internacional de Promotores ODS España (RIPO España), Teachers for Future Spain, La Asociación IAIA i la Biblioteca Depositaria de Naciones Unidas de la Universitat de València (ONUBIB). Aquesta última institució ens proveeix d'informació exhaustiva sobre els ODS2 i ens guia en el Pla de Sostenibilitat de RECIDA que estem elaborant actualment.

I per a presumir direm que hem obtingut ja diversos premis: Millor pòster en les XIV Jornades Espanyoles de Documentació Fesabid (Gijón 28-30 maig 2015), Finalistes en el Segell CCB 2018 i el treball de la xarxa i algunes accions de centres RECIDA han sigut destacades com a exemples inspiradors per al planeta en la publicació Les implicacions de les biblioteques espanyoles en l'Agenda 2030, elaborada pel Consell de Cooperació Bibliotecària i publicada pel Ministeri de Cultura i Esport al desembre de 2021. A nivell internacional, varem ser finalistes en 2021 en la categoria de projectes en el premi Green Library de la Secció de Sostenibilitat, Medi Ambient i Biblioteques (ENSULIB) de la IFLA (Federació Internacional d'Associacions de Bibliotecaris i Biblioteques).

Recentment i amb ànim de poder realitzar altres activitats en les quals véiem era necessari tindre una personalitat jurídica, hem decidit formar una associació, que esperem també tinga una fructífera i llarga trajectòria.

Per a finalitzar, atés que som una xarxa oberta i inclusiva animem als que no formen part d'aquest projecte que se sumen perquè la força de les biblioteques verdes siga major i d'aquesta manera siga major la nostra influència en la sostenibilitat del nostre entorn i comunitat.

On trobar-nos: www.recida.net

[Portal de bibliotecas especializadas del Consejo de Cooperación Bibliotecaria.](#)

Rosario Toril. RECIDA.

1. La Comissió Assessora està formada per: Isidro Aguillo (IPP-CSIC), Elena Primo (Instituto de Salud Carlos III), Jesús Tramullas (Universidad de Zaragoza), José Pino (Parque Nacional de Sierra Nevada) y Mario Pérez-Montoro (Universidad de Barcelona). Carmen Pérez (INIA) com a Membre honorària.

07

Hui ens acompanya Rosario Toril de la biblioteca verda del CENEAM

La Biblioteca Verda del CENEAM

La biblioteca verda del CENEAM, especialitzada en educació ambiental, ja per la seua idiosincràsia assumeix la sostenibilitat i dona suport als Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) de Nacions Unides de l'Agenda 2030. Seguint les indicacions internacionals de la Federació Internacional d'Associacions de Bibliotecaris i Biblioteques (IFLA) **Què és una biblioteca verda?**¹ Desgranarem què estem fent en els seus diferents aspectes:

Edificis i equipaments ecològics. Economia sostenible. Gestió ambiental

El CENEAM porta anys treballant a millorar la seua petjada de carboni i en aqueixa línia va apostar per una caldera de biomassa, que proporciona calefacció i aigua calenta a l'hivern a les seues instal·lacions, inclòs l'edifici on es troba la biblioteca. La zonificació mitjançant termòstats de les 27 zones del CENEAM, 3 d'elles situades en la secció de documentació i informació, permet l'adaptació de temperatures a l'horari presencial dels treballadors. A més el teletreball causat per la pandèmia COVID19 també ha permès una millora en el consum energètic associat als desplaçaments i altres consums.

Es va realitzar també una substitució majoritària d'equips d'il·luminació a Leds, tenint en compte criteris com a cicles de vida dels equips i usos d'aquests, canviant els de majors hores de funcionament diari, i deixant uns altres amb molt poc ús amb la il·luminació tipus fluorescència. Però no sols s'han tingut en compte els canvis tecnològics, sinó també els canvis d'hàbits a la recerca de bones pràctiques, en les quals l'eficiència dels equips se suma a la suficiència i coherència. Per exemple, a la biblioteca no s'encenen les llums si no hi ha cap persona consultant els fons; si hi ha reunions a la sala d'hemeroteca ens assegurem que queden apagades res més acaba...

Quant al paper, es reutilitza i s'imprimeix l'imprescindible, d'acord amb les pautes de l'administració electrònica. A més, tenim contenidors de paper que una empresa recull per a ser reciclat. També som molt conscients del consum d'aigua i no utilitzem gots d'un sol ús.

¹ ENSULIB IFLA. (2021). What is a green library?. IFLA Section Environment, Sustainability and Libraries. <https://www.ifla.org/ifla-green-library-definition/>

El tema de l'accessibilitat per a discapacitats també s'ha tingut en compte: aparcament, portes, rampes, senyalització i adaptació d'espais perquè totes les persones tinguin les mateixes oportunitats i es beneficie el seu benestar.

En l'àmbit de la qualitat de l'aire, des del 2016 s'ha treballat en la detecció i quantificació de la presència del gas radó, ja que diverses seccions del CENEAM es veien afectades per altes concentracions, entre elles la biblioteca. La Serra de Guadarrama on se situa el CENEAM, per l'abundant presència de granit és un dels llocs on hi ha més concentració de gas radó. Es van adquirir dispositius de mesurament i es va localitzar un a la biblioteca de manera permanent, i durant dos anys es van fer estudis per part d'una empresa especialitzada en aquest tema. Com a resultat dels informes tècnics generats es van fer diverses actuacions en el forjat sanitari de l'edifici i finalment, en 2019 i 2020 es van completar aquestes obres, modificant el sistema de ventilació del forjat sanitari amb un sistema de ventilació mecànica temporitzada que ha donat bons resultats. I a més s'ha organitzat un protocol d'obertura manual de finestres per a evitar pics de concentració de radó.

Aquestes actuacions estan integrades en un Pla de Gestió Integrat del centre, que es va iniciar en el 2008 amb la certificació en ISO 9001 de qualitat, ISO 14001 i EMAS de gestió ambiental i OSHAS 18001 per a la gestió de la seguretat i salut ocupacional, i que en 2016, una vegada adquirides les rutines que suposaven aquestes normes, es va decidir no seguir certificats. En aquest pla es planifiquen anualment uns objectius on es tenen en compte diverses línies d'acció: qualitat d'aire, mobilitat, residus, divulgació i sensibilització ambiental...amb accions concretes, realistes i mesurables. Aquests mesuraments es realitzen durant l'any i s'avaluen amb la finalitat de continuar millorant i són publicades en la web.

Procediments de gestió ecològica

El CENEAM disposa de 6 procediments de gestió ecològica que concerneixen també a la biblioteca, per la qual cosa el seu equip fa qualsevol tasca pensant sempre a reduir consums, sense menyscabar la qualitat en els serveis. Alguns exemples:

- Si ens ampen un llibre i hem d'enviar-lo a Canàries, sempre busquem si aqueix document existeix en alguna biblioteca de la xarxa RECIDA, que com abasta tot l'Estat espanyol, pot donar servei, reduint així la petjada de carboni.
- Reutilització de sobres, caixes i altres embolcalls per a fer els enviaments de documents.
- Reutilització de rollers i pancartes per a acomodar als participants del contacontes en els exteriors.
- Elaboració de teixells amb impressora de paper per a evitar la despesa de cinta DYMO.
- Cessió d'exemplars duplicats a altres biblioteques perquè siguin usats per un major nombre de persones.
- Decoració de la biblioteca amb materials recollits de la naturalesa.

Serveis bibliotecaris sostenibles

Ens preocupem per a que la informació important i d'actualitat arribe fàcilment a la ciutadania a través dels mitjans de difusió disponibles: web, xarxes socials, butlletins, publicacions, llista de distribució de RECIDA, assistint a congressos, etc. Els nostres fons (llibres, revistes, sons, vídeos i fotos) cobreixen la temàtica dels ODS, i són accessibles per Internet en el [catàleg](#) col·lectiu de la Xarxa de Parcs Nacionals. Hi ha una gran quantitat de documents a text complet i en la [fototeca](#)² es poden trobar i descarregar gratuïtament més de 23000 fotos. També realitzem [publicacions](#), generalment en col·laboració amb altres biblioteques verdes de la xarxa RECIDA sobre temes sostenibles i incloent els ODS: canvi climàtic, lectures verdes infantils, salut i espais naturals...

La biblioteca ofereix espais per a compartir projectes, dispositius per a divulgar i compartir coneixements ambientals, com pot ser un equip d'ordinador, canó i pantalla. L'eficàcia, tenint en compte la sostenibilitat és la nostra norma, tractant d'aquesta manera de reduir la petjada de carboni de la biblioteca.

² Destacada com a exemple inspirador per al planeta en la publicació: Consell de Cooperació Bibliotecària. (2021). Implicacions de les biblioteques espanyoles en l'Agenda 2030. Ministeri d'Educació i Cultura, p. 25.

Sostenibilitat social

La biblioteca té en compte a la seua comunitat, i per exemple fa préstecs als col·legis que no disposen d'una bona biblioteca, treballant d'aquesta manera a reduir les desigualtats. També apostem per la participació comunitària, donant veu a través del nostre projecte Guardians de la memòria, a persones emblemàtiques de l'entorn que ens narren les seues històries, o ens cedeixen fotografies antigues i actuals dels treballs relacionats amb la gestió forestal, amb el seu entorn natural. D'altra banda, donem visibilitat a publicacions i projectes ambientals i sostenibles a través de la secció Ratolins de Biblioteques Verdes, del Canal de YouTube del CENEAM.

Compromís amb els objectius i programes ambientals generals

La biblioteca assumeix els ODS i es preocupa d'estar al dia de les polítiques ambientals per a tindre'ls en compte a l'hora de realitzar qualsevol activitat o acció. D'ací, la nostra implicació com a membres del Comité permanent de la Secció de Medi Ambient, Sostenibilitat i Biblioteques³ (ENSULIB) de la IFLA i en la Societat Espanyola d'Informació i Documentació Científica (SEDIC), en la qual les accions de advocacy tenen gran rellevància.

Rosario Toril (rtoril@oapn.es)
Centre Nacional d'Educació Ambiental (CENEAM)

³ Hauke, P. (2021). Ensulib *IFLA - Green Library Network. XX Seminari de Centres de Documentació Ambiental i Espais Naturals.

08

Bones pràctiques ambientals a les biblioteques i centres de documentació

Les biblioteques i centres de documentació són en gran part assimilables a espais administratius i oficines, ja que en ells es desenvolupen també de manera principal activitats de tipus administratiu i les seues instal·lacions, són de manera general, també molt similars.

Això fa que les propostes de millora de la gestió ambiental associada a l'ús d'aquests espais siguen en general també coincidents amb aquelles que es podrien proposar per als espais d'oficines i de tipus administratiu que trobem sovint tant en empreses de caràcter privat com en la pròpia administració pública.

El principi bàsic que hauria de regir a l'hora de plantejar accions de tota mena per a millorar les condicions de gestió ambiental de les nostres biblioteques i centres de documentació hauria de ser el de reduir al mínim possible l'impacte ambiental negatiu que generen les nostres activitats i augmentar al màxim aquells impactes ambientals positius que puguem produir en elles.

Les opcions d'actuació han de nàixer a partir de l'anàlisi de les activitats que realitzem i com les realitzem. Aquest hauria de ser el primer pas que hauríem de donar a l'hora de tractar de millorar la gestió i les actuacions ambientals dels nostres centres.

D'aquesta anàlisi podrem obtindre la informació que ens indique quals són els aspectes ambientals generals que produeix la nostra activitat, encara

que de manera general podem indicar alguns que són comuns i habituals a tots aquests centres de caràcter administratiu en els quals incloem a les biblioteques i centres de documentació:

- Consum d'energia elèctrica.
- Consum d'aigua.
- Consum de paper.
- Consum de materials fungibles.
- Generació de diversos tipus de residus (paper-cartó, envasos lleugers, restes, residus de tòners de tintes, residus electrònics, mobiliari...).
- Emissions associades.
- Consums de combustibles.
- Consums de materials associats a la construcció i/o reparació del centre.

Segurament d'una anàlisi detallada i realitzada de manera particular per a cada espai concret podrien aparèixer altres aspectes ambientals més concrets, sobre els quals també podríem i deuríem prendre mesures correctores, però ens centrarem en els expressats anteriorment.

De manera general, la millor acció que es pot dur a terme per a millorar els nostres aspectes ambientals i per tant la gestió ambiental dels nostres centres i biblioteques és dur a terme un procés de formació-informació que permeta incrementar la conscienciació i la participació del personal implicat en aquest procés, perquè incorporen i modifiquen els seus comportaments

i formes d'actuació adoptant aquelles que siguin menys impactants. Això requereix, lògicament, l'autorització i impuls per part de la direcció d'aquests centres, que haurien de ser els primers interessats a aconseguir aquestes millores, no sols ambientals, sinó també que demostrin la coherència entre la informació amb la qual treballen, les pretensions de millora ambiental i la forma de treball que s'implementa en aquests centres.

BBPPAAA en el consum d'energia elèctrica

El consum d'electricitat està sempre present en tots els centres i biblioteques. El seu ús és imprescindible per a pràcticament qualsevol de les activitats que es realitzen en ells, ús de les instal·lacions per part dels usuaris per a il·luminació, ús d'equips informàtics i ofimàtics (impressores, fotocopiadores...) i altres.

L'ús d'energia elèctrica porta associat impactes ambientals negatius com les emissions o el consum de matèries primeres associades a la seua producció. Lògicament, l'objectiu bàsic en aquest cas és reduir el seu consum, fer que el que es faça tinga associades els menors impactes possibles i tractar de compensar aquells que es produïsquen.

La reducció del consum ha d'anar associada a un ús conscient i controlat dels elements que empen electricitat, establint sistemes que facen possible que únicament si fa falta s'utilitze un sistema d'il·luminació o aparell i si no és així que romanga apagat. A més es poden dur a terme millores tecnològiques progressives que permeten millorar l'estalvi i l'eficiència en els sistemes que s'usen (exemple: incorporació d'il·luminació amb leds, maquinària més eficient). També es poden

adequar els punts de llum, situant-los de manera que s'aprofiten al màxim amb el menys número d'ells possibles.

És evident, encara que cal insistir, que en finalitzar l'ús de qualsevol sistema s'ha d'apagar per a evitar consums innecessaris.

Quant als sistemes de calefacció amb energia elèctrica, s'ha d'optar pels més eficients i si anem a partir de zero considerar l'ús de sistemes secundats amb geotèrmia que aconseguen estalvis molt importants.

S'hauria d'informar els usuaris, mitjançant cartelleria o altres formes, de les bones pràctiques a realitzar per a col·laborar amb l'estalvi energètic. I si és possible instal·lar-nos sistemes de producció pròpia d'energia elèctrica fotovoltaica o eòlica, que reduïsquen la nostra dependència de la xarxa, fins i tot.

BBPPAAA en el consum d'aigua

L'ús d'aigua en els nostres centres i biblioteques sol estar associat a la utilització dels lavabos. En ells s'empra l'aigua amb usos higiènics.

És molt interessant disposar en ells de mecanismes estalviadors d'aigua en cisternes i aixetes, ja que d'una forma passiva aconseguirem ja importants estalvis en el consum d'aigua. Podem emprar cisternes de doble descàrrega, amb volum reduït, airejadors o reductors de cabal en aixetes...

Hem de controlar les possibles pèrdues o fugides d'aigua, ja que suposen importants consums d'una forma innecessària, i en cas de detecció d'una d'elles reparar-la a la major celeritat.

A més s'ha d'informar el personal habitual del bon ús d'aquests espais i també als usuaris externs a través de cartelleria o altres formes perquè col·laboren en l'estalvi d'aquest recurs cada vegada més valuós i escàs.

BBPPAAA en el consum de paper i consumibles

El consum de paper i altres element fungibles és molt habitual en els centres en els quals es desenvolupen activitats administratives. Aquests consums presenten associats importants impactes ambientals com el consum de matèries

primeres, consum d'energia i aigua, producció de residus..., és per això molt aconsellable aconseguir optimitzar els seus consums per a reduir els seus impactes associats.

En el cas del paper, la millor opció, sense cap dubte és optar pels processos de digitalització de totes aquelles tasques que puguin adaptar aquest format i eliminar directament tràmits de tota mena en paper. En cas de necessitar el paper, optar per impressions a doble cara, amb dues pàgines per cara (si la vista ens dona per a això) i donant preferència sempre al paper reciclat i a aquells que porten certificats de producció que aporten millors comportaments ambientals millors (per exemple amb l'Ecoetiqueta europea, cigne blanc o àngel blau).

El paper que utilitzat tan sols per una cara, aprofitem-lo per a fer esbossos, notes, anotacions, proves per la cara que ha quedat en blanc, donem-li un altre ús sempre abans de desfer-nos d'ell.

Quant a altres consumibles, per exemple, l'ús de tòners i tintes d'impressores i fotocopiadores són molt habituals en aquests espais. Reduir el seu consum és important, ja que posteriorment generen residus de difícil gestió i contaminants. Per això haurem d'imprimir únicament allò que siga necessari, donant preferència a la impressió en blanc i negre i deixant la de color per a allò realment necessari. Per a reduir el consum de tinta podem optar per l'ús de tipus de lletres que generen estalvis, per exemple la Spraq eco sans, encara que hi ha unes altres. Per descomptat, esgotar fins a l'última gota els cartutxos de tinta i tòner abans de canviar-los.

BBPPAA en la generació i la gestió de residus

La producció de residus és un dels problemes ambientals més greus en l'actualitat, tant per les quantitats produïdes com per la complexitat i la capacitat contaminant de molts dels residus que produïm. És per això molt important el tractar de reduir la producció de residus de qualsevol tipus.

En els nostres centres podem reduir la producció de diferents formes, en el cas del paper, en el punt anterior ja hem aportat algunes idees, també es podria, en la zona de lavabos, optar per assecadors de mans amb aire calent en comptes de tovallons de paper (encara que existeix discussió entre qual de les dues formes és més impactant).

Moltes vegades disposem en els nostres centres de zones comunes per a menjar, esmorzar o prendre un café, en elles es podria disposar de draps individualitzats per a l'assecat i així evitar l'ús de paper o cel·luloses per a aquesta tasca. En aquestes àrees podem separar la matèria orgànica per a posteriorment poder ser compostada o utilitzada en l'alimentació d'animals (les gallines ho aprofiten pràcticament tot) i així reduir el total de producció de residus.

La producció de residus de la mena d'envasos lleugers ha d'anar associada a les bones pràctiques ambientals personals: evitar envasos d'aquest tipus en esmorzars i menjars i optar per envasos reutilitzables és una molt bona opció per a corregir aquest problema.

En qualsevol cas, els residus que hàgem de produir deurem sempre separar-los perquè es puguin gestionar de la forma adequada per a poder reciclar els seus materials i reduir el seu impacte, especialment acurats hem de ser amb els

residus electrònics (ordenadors, fotocopiadores, impressores...), que podríem donar per a altres usos o entregar a gestors autoritzats per a la seua correcta gestió. Els tòners i cartutxos de tinta també han de ser gestionats amb cura, igual que les piles i bateries que puguem produir en alguna de les activitats que realitzem, depositar-los en ecoparcs o punts nets és l'opció més recomanable, mai desfer-nos d'ells amb la resta de residus mesclats. Hauríem de disposar de contenidors i papereres marcades en les quals depositar els residus segregats, tant per al personal del centre com per als usuaris.

En l'enviament de materials a usuaris peticionaris, optar, cada vegada més, per l'enviament en formats digitals (si estan disponibles) que eviten l'enviament de paqueteria, que genera residus, despeses i retards de temps.

BBPPAA en les emissions de GEI's

Totes les nostres accions porten associades unes emissions de gasos d'efecte d'hivernacle, que afavoreixen el canvi climàtic. Seria molt interessant conèixer quals són aqueixes emissions, per a això existeixen nombroses eines per al seu càlcul (calculadores de CO²eq), que podem emprar per a conèixer-les i a partir d'ací establir mesures per a tractar de reduir-les (que aniran associades a altres accions relatives a altres aspectes ambientals) i també per a compensar-les d'alguna forma. Aquestes calculadores, a partir de les dades que tenim de consums d'electricitat, aigua, combustibles, producció de residus, ens donen una estimació d'emissions. Aquestes calculadores les podem trobar fàcilment en internet. Per a compensar podem participar en projectes de reducció d'emissions per foment d'energies renovables o en reforestacions per exemple. Podem inscriure nostre centre en el "Registre de petjada de Carboni de l'Oficina Espanyola de Canvi Climàtic" i podem utilitzar la seua pròpia calculadora per al càlcul de les emissions que generem.

BBPPAA en el consum de combustibles

Els combustibles els emprarem bàsicament en sistemes de calefacció que empen gas o gasoil, o en el cas que disposem de vehicles a la nostra disposició per a fer tasques associades a la nostra activitat.

Lògicament l'objectiu quant al consum dels combustibles és la seua reducció o la seua eliminació en ser substituïts per altres alternatives. En el cas de la calefacció es pot optar per l'ús de combustibles derivats de biomassa; estelles, pèl·lets... menys contaminants, i tractar d'aprofitar al màxim les condicions naturals que tinga el nostre entorn per a aclimatar les nostres estades, tant a l'hivern com a l'estiu. Ajustar les temperatures de climatització a condicions de confort amb una certa lògica (existeix normativa sobre aquest tema per a establir els límits de temperatures en aquests espais), a l'estiu aprofitar la ventilació natural. Si és possible plantejar-nos ombrejats laterals amb arbratges i cobertes verdes que *aislen. Els tancaments de portes i finestres a l'exterior han de ser el més hermètics possibles per a evitar pèrdues d'energia, podem posar rivets aïllants que milloren aquesta estanquitat amb una baixa inversió. Hauríem de disposar del nostre certificat de qualificació energètica de l'edifici en el qual estiguem situats, és un bon referent per a saber si ho estem fent bé, malament o regular i servir d'esperó per a millorar.

Quant als vehicles, donar-los l'ús ajustat, amb una conducció eficient per a reduir consums. Si podem, anar incorporant vehicles elèctrics com a opcions de desplaçament cada vegada més competitives i menys contaminants si van associades a sistemes de producció propis d'energies renovables que ens permeten recarregar-los.

De manera general, existeixen multitud de guies i manuals (per exemple [aquest](#)) de recomanacions i suport per a millorar les condicions dels espais administratius en els quals podrem trobar nombroses i molt completes recomanacions per a millorar ambientalment els nostres centres, tan sols hem de proposar-nos-ho i posar-nos a la feina. Hem de ser coherents amb les nostres pretensions i al mateix temps exemple d'aquestes.

09

Coneix el CEACV

LA BIBLIOTECA DEL CEACV

El Centre d'Educació Ambiental de la Comunitat Valenciana, des de l'any 1999, desenvolupa diferents activitats per a tractar d'informar, formar, educar i conscienciar a la població sobre la importància i la necessitat de la participació de tots nosaltres per a aconseguir una bona gestió del medi ambient i a poc a poc tractar d'anar millorant-lo.

Per a poder aconseguir aquests objectius, el CEACV disposa de nombrosos recursos i instal·lacions com ara exposicions, jardins, hort, laboratori, aules, etc.

Des de la inauguració del CEACV, al juny de l'any 1999, una de les instal·lacions que ha romàs de manera constant en el centre ha sigut la biblioteca o centre de documentació per a ús general del públic.

Es tracta d'una biblioteca especialitzada en temàtiques ambientals, particularment en el camp de l'educació ambiental, disposant actualment en els seus fons amb més de 4.000 referències bibliogràfiques, vídeos, Cd-rom, DVD i revistes.

A més dels fons dedicats a l'educació ambiental que suposen al voltant d'un terç del total, disposem també d'una important quantitat de referències sobre medi natural, turisme sostenible, agricultura, aigües, residus, etc., específicament de l'àmbit de la Comunitat Valenciana i també de caràcter general.

L'objectiu bàsic d'aquest Centre de Documentació – Biblioteca és oferir un espai en el qual poder donar resposta a les necessitats d'informació que tinguen professors, professionals, estudiants o públic interessat en particular en el camp de l'educació ambiental i en general en el del medi ambient. A més el Centre de Documentació també serveix com a suport per a la realització de diverses activitats d'educació ambiental del propi CEACV.

El fons documental es pot consultar en línia juntament amb el del CIDAM (Centre d'Informació i Documentació Ambiental de la Comunitat Valenciana) en el següent [enllaç](#)

Compta amb un sistema de classificació amb deu temàtiques generals que al seu torn inclouen diversos apartats més específics.

SISTEMA DE CLASSIFICACIÓ CENTRE DE DOCUMENTACIÓ DEL C.E.A.C.V

0. EDUCACIÓ AMBIENTAL

1. TEXTOS GENERALS
2. E.A. AL SISTEMA EDUCATIU
3. MATERIALS SOBRE L'ENTORN
 - 03.1. ENTORN NATURAL
 - 03.2. MEDI HUMANITZAT
 - 03.3. IMPACTE AMBIENTAL
 - 03.4. CONSERVACIÓ DEL MEDI
4. EQUIPAMENTS I RECURSOS
5. MATERIAL LÚDIC
6. EDUCACIÓ PER AL CONSUM, PER A LA PAU, PER A LA SALUT, PER AL DESENVOLUPAMENT I PER A L'ALIMENTACIÓ.

10. MEDI NATURAL

11. CIÈNCIES DE L'AIGUA
12. CIÈNCIES DE L'ATMOSFERA
13. CIÈNCIES DE LA TERRA
14. FLORA I VEGETACIÓ
15. FAUNA
16. ECOLOGIA I ECOSISTEMES. RESTAURACIÓ D'ECOSISTEMES
17. ESPAIS NATURALS
18. PAISATGE I JARDINS. INTERPRETACIÓ DEL PAISATGE

20. ASSENTAMENTS HUMANS

21. ORDENACIÓ DEL TERRITORI
22. URBANISME
23. EDIFICACIÓ, VIVENDA I ARQUITECTURA
24. TRANSPORTS

30. IMPACTE AMBIENTAL

31. DESASTRES I ACCIDENTS MAJORS
32. CONTAMINACIÓ AMBIENTAL
33. CONTAMINACIÓ ATMOSFÈRICA
34. CONTAMINACIÓ DE L'AIGUA
35. CONTAMINACIÓ DEL SÒL
36. CONTAMINANTS
37. RESIDUS
38. CONTAMINACIÓ ACÚSTICA
39. EFECTES SOBRE EL MEDI AMBIENT

40. POLÍTICA AMBIENTAL

41. PLANIFICACIÓ AMBIENTAL
42. MEDI AMBIENT I DESENVOLUPAMENT
43. CONSERVACIÓ DE LA NATURA
44. GESTIÓ DELS ESPAIS NATURALS
- 45.
46. GESTIÓ DE RECURSOS NATURALS
47. INFORMACIÓ AMBIENTAL

50. DRET I LEGISLACIÓ

51. DRET AMBIENTAL
52. DRET I LEGISLACIÓ

60. GESTIÓ AMBIENTAL

61. TECNOLOGIA AMBIENTAL
62. CONTROL AMBIENTAL. AUDITORIES I VIGILÀNCIA AMBIENTAL
63. PREVENCIÓ AMBIENTAL. INVESTIGACIÓ, QUALITAT I AVALUACIÓ AMBIENTAL
64. SISTEMES DE GESTIÓ AMBIENTAL

70. MEDI SOCIAL

71. SOCIOLOGIA, PSICOLOGIA AMBIENTAL
72. CIÈNCIES HUMANES
73. POLÍTICA
74. EDUCACIÓ
75. CULTURA, ART, PATRIMONI, ETNOLOGIA
76. SALUT I SANITAT
77. VOLUNTARIAT
78. TURISME, OCI, SENDERISME, RUTES

80. ACTIVITAT ECONÒMICA

80. ACTIVITAT ECONÒMICA
81. ECONOMIA (TEXTOS GENERALS)
82. ECONOMIA I MEDI AMBIENT
83. AGRICULTURA I RAMADERIA
84. PESCA I CAÇA
85. RECURSOS FORESTALS. APROFITAMENTS DEL BOSC
86. RECURSOS ENERGÈTICS, MINERIA I INDÚSTRIA
- 87.
88. COMERÇ I CONSUM
89. TREBALL, OCUPACIÓ I FORMACIÓ

90. CIÈNCIA I TECNOLOGIA

91. HISTÒRIA DE LA CIÈNCIA, TECNOLOGIA, EXPEDICIONS, BIOGRAFIES
92. CIÈNCIES NATURALS
93. CIÈNCIES APLICADES
94. CIÈNCIES FÍSQUES, ASTRONOMIA
- 95.
- 96.
- 97.
- 98.
99. OBRES DE REFERÈNCI

Les especificacions per a l'ús del Centre de documentació apareixen sempre descrites en els butlletins del CEACV, en aquest número les podeu consultar en l'apartat núm. 11.

Recentment la biblioteca ha sigut modernitzada i remodelada per a poder acollir els seus fons d'una forma més accessible i poder ampliar la seua capacitat.

Víctor Benlloch Tamborero
Biòleg, Tècnic del CEACV

10

L'Hort

LA LLIMERA

La llimera és un arbre cítric i perenne de copa arrodonida, que en estat natural pot aconseguir fins a 6 m. És característic de zones mediterrànies, el fruit de les quals és la llima, també anomenat a Sud-amèrica llima agra o cidra. El tronc el tenen angulós quan són joves tornant-se després més recte arrodonit i lampiño de color castany clar. Les seues branques presenten espines gruixudes i dures que li serveixen com a sistema de defensa.

Les fulles són molt aromàtiques, simples, oblongues, el·líptic-ovadas de 5-11x3-6 cm, amb la vora serrada, l'apex agut i la base arrodonida. Els seus pecíols són curts i alats. El feix és d'un verd llustrós i el revés mat.

Es cultiva en sòls profunds, permeables i fèrtils, encara que s'adapta als poc profunds i argilencs amb un bon drenatge i ventilació, perquè si es produeixen embassades contínues els arbres moren en poc temps. L'abonat ha de ser freqüent.

La llimera es poda, requereix d'una poda anual a partir dels tres anys, amb ella eliminem la fusta improductiva, les branques seques, malaltes, febles i les que es creuen, així augmentarà la quantitat de llum que arribe a la resta de les branques i mantindrà a la resta de l'arbre fructífer i en unes dimensions adequades.

SABIES QUÉ?

- Les llimeres són més sensibles al fred que els tarongers, aranges i mandariners.
- Les llimes són utilitzades principalment com a aromàtics, per a pal·liar malalties i per a condimenta. L'arbre en si té també un valor ornamental.
- La producció de llimes al nostre país, és la més elevada de la Comunitat europea, representant el 64% (Múrcia i la Comunitat Valenciana principalment).
- Una llimera en estat natural pot arribar a viure 70 anys.
- Es poda cada any si volem que ens proporcione bons fruits.
- Es multiplica per llavors, encara que és habitual que es realitze mitjançant empelts i a l'hivern, quan la llimera descansa de la floració.
- El seu major cultiu s'empra per a la recol·lecció dels seus fruits, encara que també posseeix un valor ornamental pel seu port, fruits i per l'aroma a cítric que desprèn tot l'arbre.

Refrany...

*All, amb ceba i llima,
deixen a banda la malaltia*

A la TAULA!

GALETES DE LLIMA

Ingredients

- 225 g de farina
- 1 culleradeta de llevat
- 100 g d'emplafona o sucre
- 1 ou
- Suc d'1 llima i la corfa ratllada
- 1 polsim de sal

Elaboració

- Precalfar el forn a 180 graus
- Batre la mantega i el sucre, afegir l'ou i continuar batent. Se li afeg el suc i la ratlladura i s'integra bé.
- Afegim la farina i mesquem fins que es forme una massa que no es pegue a les mans. Ajustem la farina si és necessari.
- Deixem la massa en la nevera, tapada una mitja hora perquè compacte.
- Traiem la massa i fem boles que després s'esclafen per a fer les galetes.
- Enfornem entre 15 i 20 minutos, en la meitat del forn, amb calor a dalt i a baix.
- Refredar abans de servir.

11

El centre de documentació del CEACV

Es poden realitzar consultes en sala. La biblioteca disposa de la consulta de materials en sala i assessorament d'un tècnic.

Utilitzar el servei de préstec extern. Permet el préstec de fins 4 documents durant un termini màxim de 15 dies. El préstec és presencial.

Recerques bibliogràfiques. El Centre de Documentació del CEACV realitza, a petició de l'usuari, recerques bibliogràfiques per temes entre els materials que té disponibles.

Tècnic del Centre de Documentació–Biblioteca del CEACV:

Víctor Benlloch

Tel. consulta:

962 0617 938

Correu electrònic:

biblioteca_cea@gva.es

Horari:

Dilluns a divendres de 9:00-14:00 i dilluns a dijous de 16:00-18:00 (estiu vesprades tancat).

Ubicació del CEACV:

CENTRE D'EDUCACIÓ AMBIENTAL DE LA COMUNITAT VALENCIANA
Alqueria dels Frares. Partida de Gausa.
Carretera de la Siderúrgica, km. 2
46500 Sagunt (València)

*** El Centre de Documentació del CEACV sol·licita la cesió o donació de bibliografia per a augmentar els fons destinats a ús públic.**

**CENTRE
D'EDUCACIÓ
AMBIENTAL**

DE LA COMUNITAT
VALENCIANA